

– забезпечення відповідності цілям застосування витратних матеріалів без його впливу на результати досліджень тощо, що потягне за собою не притягнення до відповідальності невинних та призведе до неминучого покарання злочинців, а відповідно до цього, удосконалив існуючі механізми забезпечення конституційних прав людини і громадянина.

УДК 343.13(043.2)

Расторгуєв О.В., аспірант,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

НЕВРЕГУЛЬОВАНІСТЬ ПИТАННЯ ПОРЯДКУ ОГЛЯДУ ТА ФІКСУВАННЯ МІСЦЯ ПОДІЇ

Поняття огляду наводиться в статті 237 Кримінального процесуального кодексу України (далі як КПК України). Так, з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення слідчий, прокурор проводять огляд місцевості, приміщення, речей та документів.

Перш за все слід зазначити, що огляд, як слідча є першочерговою та найпоширенішою слідчою дією. Однак в структурі процесуального закону, а саме в Главі 20 КПК України, яка включає в себе 23 статті, стаття 237 «огляд» знаходиться лише на 15 місці. Вважаємо дану конструкцію такою, що позбавлена логіки.

Ще однією невизначеністю вже самої дефініції поняття огляду є те, що неможливо достеменно зрозуміти, огляд чого саме проводиться. Посилання на «місцевість, приміщення, речі та документи» взагалі є абстрактним. Вважаємо, що доцільно використовувати терміни «місце події» та «огляд місця події».

Питанню визначення поняття огляду у фаховій літературі приділено значної уваги. Узагальнюючи поняття місця події, можна сформулювати наступним чином: місцем події може бути не тільки місце, де скоєно злочин, а й те, де знайдено різні сліди, що вказують на його зв'язок зі злочином (кримінальним правопорушенням). Зазвичай це місце підготовки до злочину, приховання об'єктів злочинного посягання, знарядь злочину й інших фактичних даних, які можуть бути визнані як докази. Місцем події може бути певна ділянка території (суші, водної поверхні, дна водойма) чи приміщення. Існують і «рухливі» місця події: залізничні чи трамвайні вагони, автобуси, тролейбуси, автомобілі, морські й річкові судна, літаки тощо. Однак це питання класифікації місць події є скоріше предметом науки криміналістики.

В такому разі поняття «огляду місця події» можна сформулювати наступним чином – це слідча дія, яка має на меті дослідження

матеріальної обстановки місця події шляхом безпосереднього особистого її сприйняття слідчим або іншими учасниками огляду для виявлення, фіксації і вилучення різних слідів злочину та інших фактичних даних, які будуть визнані як докази, з'ясування механізму події та інших обставин, які мають значення для розслідування справи.

При порівнянні наведеного поняття огляду (місця події) та закріпленого в статті 237 КПК України вбачається суттєва відмінність, пов'язана із невизначеністю як такою.

Щодо фіксування огляду, то воно здійснюється у формі протоколу та додатків до нього, а також на носіях інформації, на яких за допомогою технічних засобів зафіксована процесуальна дія (стаття 103 КПК України). Статті 104-107 КПК України визначають загальні вимоги до оформлення протоколу, із зазначенням певних особливостей для окремих слідчих (розшукових) дій, таких як допит та обшук житла.

Нажаль, при аналізі процесуального закону, не було виявлено жодної норми, яка б визначала обов'язок або вимогу застосування спеціальних технічних засобів під час проведення саме огляду місця події.

Разом із тим, огляд місця події, фіксування фактичних даних (слідів та знарядь злочину, речових доказів), а також методологія проведення вказаних дій є предметом науки криміналістики, яка нажаль залишається лише теоретичною основою і жодним чином не переплітається на законодавчому рівні із кримінальним процесуальним законом.

Вкотре ми помічаємо невизначеність та неврегульованість питання огляду місця події, яка в подальшому на стадії судового розгляду призводитиме до негативних наслідків для сторони обвинувачення у вигляді визнання фактичних даних, які були виявлені але належним чином не зафіксовані, як неналежні, оскільки (знову ж таки при неналежному їх фіксуванні) буде неможливо однозначно стверджувати, що вони прямо чи непрямо підтверджують існування чи відсутність обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні.

Суто з практичної точки зору вважаємо, що описану прогалину слід заповнювати шляхом нормативного закріплення криміналістичних методів огляду місця події та фіксуванні фактичних даних в окремих нормативно-правових актах, посилення на обов'язковість використання і застосування яких робити у відповідних статтях КПК України.

При такому синтезі практичних та наукових аспектів реалізації кримінального процесуального закону, ми сприятимемо до підвищення якості матеріалів кримінального провадження, які формуються на стадії досудового розслідування.

Література

1. Быховский И.Е. Осмотр места преступления. М., 1973.
2. Еникеев М.И., Черных Э.А. Технология осмотра места происшествия. Москва, 1994.

3. Криміналістика: підручник / за ред. П.Д. Біленчука. Київ, 2001.
4. Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів: наук.-практ. посібник / за ред. Н.І. Клименко. Київ: Юрінком Інтер, 2005.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI (зі змін. та допов. від 11.01.2019). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
6. Крылов И.Ф. Следы на месте преступления. Л., 1961.

УДК 347.965.3 (043.2)

Рибікова Г.В., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЗНАЧЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ

Високий професіоналізм нерозривно пов'язаний із дотриманням етичних засад при виконанні своїх обов'язків.

Погоджуємось з В.М. Буробіним у тому, що значення адвокатської етики полягає у забезпеченні виконання адвокатом найкращим чином своїх обов'язків по захисту прав та законних інтересів особи, яка до нього звернулася, визначенні належної поведінки адвоката при виконанні цих обов'язків, наданні морального характеру адвокатській діяльності, наповненні її гуманістичною сутністю, формуванні належного рівня довіри суспільства і держави до адвокатури [1, с. 63].

Варто визнати, що в адвокатському середовищі чимало проблем, в яких проявляється контраст між реальністю та бажаною моделлю поведінки, але адвокатура, яка не стоїть фундаментом на етичних цінностях не може розраховувати на довіру суспільства, що тягне за собою надмірне втручання держави і зменшення адвокатської незалежності як плати за таке втручання. Отже, успішний розвиток системи незалежної адвокатури має своєю умовою моральне здоров'я її членів, що забезпечується механізмом притягнення до дисциплінарної відповідальності за порушення Правил адвокатської етики.

Наразі цей механізм є досить ефективним, адвокати якщо не через внутрішнє переконання, так через бажання уникнути відповідальності намагаються дотримуватись етичних норм.

Правила адвокатської етики визначають встановлені етичні норми, як путівник адвоката в обранні належних варіантів професійної поведінки. Моральні принципи існують об'єктивно, а в свідомості кожного окремого адвоката вони трансформуються в суб'єктивну моральність, яка виявляється в кожній конкретній ситуації. Етика адвоката повинна поєднувати в собі внутрішню моральність людини та розуміння, визнання і дотримання загальних моральних засад, яких вимагає професія